

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів
Кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»

"ЦІНОУТВОРЕННЯ"

Методичні рекомендації до практичних занять для
студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджено на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Протокол № 4 від "16" квітня 2018 р.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни "Ціноутворення" для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / укл. В.П. Кравченко, – Кропивницький: ЦНТУ. Електронне видання, 2018. – 34 с.

Укладач: Кравченко В.П., к.е.н., доцент кафедри фінанси, банківська справа та страхування

Рецензент: Подплетній В.В., доцент кафедри фінанси, банківська справа та страхування

Зміст

Тема 1.	Теоретичні основи ціни	4
Тема 2.	Загальна класифікація цін	5
Тема 3.	Ціноутворення та комерційна політика в економічній діяльності підприємства	8
Тема 4.	Державне регулювання ціноутворення	10
Тема 5.	Торгові знижки і надбавки	13
Тема 6.	Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі	16
Тема 7.	Умови постачання товарів у зовнішній торгівлі	19
Тема 8.	Біржові ціни	22
	Кросворди	25
	Рекомендована література	34

Тема 1. Теоретичні основи ціни

План

- 1.1. Теорія трудової вартості
- 1.2. Теорія граничної корисності
- 1.3. Теорія попиту і пропозиції

Питання для перевірки знань

1. Охарактеризуйте місце процесу ціноутворення в ринковому механізмі.
2. Дайте визначення цінового механізму.
3. Які теорії вартості Вам відомі?
4. Дайте визначення ціни як інструменту економіки.
5. Що називають методологією ціноутворення?
6. Які особливості методики ціноутворення?
7. Які існують принципи ціноутворення?
8. Охарактеризуйте існуючу систему цін.
9. Які блоки формують систему цін?

Теми рефератів

1. Економічні форми управління ціноутворенням.
2. Ціна як суспільна та соціальна категорія.
3. Стратегія формування нових цін.
4. Процес ціноутворення на підприємствах.

Тестові завдання до теми 1

1. Політика ціноутворення спрямована на забезпечення:
  - А. Збалансованого ринку засобів виробництва, товарів і послуг
  - Б. Обмін товарів в певних пропорціях
  - В. Орієнтації цін внутрішнього ринку на рівень цін світового ринку
  - Г. Цінності товарів, послуг
2. Основи вчення теорії трудової вартості заклали
  - А. А.Маршалл
  - Б. Є.Бем-Баверк
  - В. У.Петті
  - Г. Д.Рикардо
3. Представники теорії граничної корисності
  - А. Ф.Візер
  - Б. Д.Кларк
  - В. А.Сміт
  - Г. Д.Рикардо
4. Теорія граничної корисності— розглядає
  - А. Що реальна цінність товару дорівнює фактичній ціні, яка встановлюється на ринку відповідно до попиту і пропозиції товарів
  - Б. Ступінь корисного ефекту, який він приносить споживачу
  - В. За основу цінності товару беруть кількість витраченої праці
  - Г. Що ціна окремого товару може відхилитися від його вартості під впливом випадкових ринкових чинників
5. Які з нижче перелічених теорій вартості відірвана від ринку ціни:
  - А) теорія попиту і пропозиції;
  - Б) теорія трудової вартості;
  - В) теорія граничної корисності;
  - Г) теорія альтернативної вартості.
6. Яка з нижче перелічених цін забезпечує еквівалентність обміну:
  - А) розподільна;

- Б) облікова;
  - В) стимулююча;
  - Г) регулююча.
7. *Виберіть зовнішні фактори, під впливом яких формується ринкова ціна*
- А. Рівноважна ціна
  - Б. Збільшення витрат з незалежних від підприємства причин
  - В. Ефективність використання ресурсів
  - Г. Рівень інфляції
8. *Розподільча функція пов'язана*
- А. З можливістю відхилення ціни від вартості.
  - Б. Зі збільшенням виробництва і споживання
  - В. З отриманням надмірного прибутку
  - Г. З пропорційного розподілу засобів виробництва
9. *Вибрати умову для стабільного ринку*
- А) кількість грошей > ніж сума цін;
  - Б) кількість грошей < ніж сума цін;
  - В) кількість грошей = сумі цін .
10. *З урахуванням характеру економічного обороту ціни поділять на:*
- А. Закупівельні ціни
  - Б. Оптові ціни промисловості
  - В. Оптові ціни
  - Г. Оптові ціни підприємства

Тема 2. Загальна класифікація цін

План

- 2.1. Класифікаційні ознаки цін
- 2.2. Види цін за ступенем урахування в них витрат і прибутку
- 2.3. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємств
- 2.4. Види цін у контрактах куплі-продажу
- 2.5. Ціни зовнішнього й внутрішнього ринків
- 2.6. Види цін залежно від регіону реалізації
- 2.7. Види цін залежно від урахування в них транспортних витрат
- 2.8. Ціни, що використовуються в обліку й статистиці

Питання для перевірки знань

- 1. Охарактеризуйте загальну класифікацію цін
- 2. Що таке трансфертна ціна?
- 3. Чим відрізняється оптова ціна підприємства від оптової ціни промисловості?
- 4. Характеристика вільної ціни виробника та її різновиди.
- 5. Охарактеризуйте види цін у контрактах купівлі-продажу.
- 6. Розкрийте врахування ціни витрат на виробництві та збут залежно від каналів руху товарів виробника до споживача.
- 7. Які переваги для підприємств дає використання трансфертних цін?
- 8. Які складові оптової ціни виробника?
- 9. Як формується оптова і роздрібна націнка?
- 10. Які фактори визначають верхню та нижню межу ціни на товар?
- 11. Дайте визначення цінової політики підприємства.
- 12. Які ціни називаються оптовими, а які роздрібними?
- 13. На які товари в Україні запроваджено фіксовані ціни?
- 14. Які особливості формування торгових націнок у різних сферах народного господарства?
- 15. На що спрямована політика ціноутворення в Україні.

16. На які види залежно від способу встановлення поділяються ціни і тарифи?
17. Які види вільних цін і тарифів ви знаєте?
18. Яким чином здійснюється державне регулювання цін і тарифів?
19. У чому полягають особливості ціноутворення при здійсненні експортних та імпорتنих операцій?
20. У чому полягає значення індикативних цін?
21. У яких сферах застосовуються оптові та роздрібні ціни?
22. Якими правами наділені державні органи з контролю за цінами?
23. Яку відповідальність несуть підприємства та організації за порушення державної дисципліни цін?

Практичні завдання

Завдання 1. Собівартість ювелірного виробу становить 1200 грн., а прибуток підприємства-виробника 40% від собівартості. Ювелірний виріб надходить у роздрібну мережу без посередника. Торгова націнка 14% від відпускнуої ціни. Визначити роздрібну ціну ювелірного виробу.

Завдання 2. Роздрібна ціна телевізора 1200 грн. Товар постачається безпосередньо в магазин. Торгова надбавка – 25% від вільної відпускнуої ціни. Прибуток підприємства-виробника становить 43% від собівартості. Визначити собівартість, прибуток підприємства-виробника, а також питому вагу кожного елемента в роздрібній ціні товару (собівартість, прибуток, ПДВ, торгово націнку).

Завдання 3. Витрати на сировину та матеріали – 190 грн., витрати на обробку – 30 грн.; змінні загальнозаводські витрати – 60 грн.; нерозділені постійні загально виробничі витрати – 3% від виробничої собівартості; вільна відпускна ціна товару (БЕЗ ПДВ) – 400 грн.; оптова націнка – 2%; торгова націнка – 8% від ціни закупівлі. Визначити: вільну роздрібну ціну товару, який надійшов до торговельного підприємства; ціну, за якою торгово підприємство буде розраховуватись з оптовою базою; прибуток промислового підприємства від реалізації даного товару.

Завдання 4. Роздрібна ціна пляшки води 0.5 л – 1.60 грн. Пиво надходить в магазин безпосередньо від підприємства-виробника, прибуток якого становить 30 % від собівартості. Торгова націнка – 25% від вільної відпускнуої ціни. Визначити собівартість і прибуток підприємства, а також питому вагу кожного елемента в роздрібній ціні (собівартість, прибуток, ПДВ і торгово націнку) .

Завдання 5. Собівартість випуску продукції дорівнює 4000 грн. за одиницю, мінімальна для виробника рентабельність складає 20%, ставка ПДВ – 20%, ставка акцизу – 20%. Визначте мінімальну відпускную ціну товару

Завдання 6. Собівартість дорівнює 405 грн.; вільна відпускна ціна з ПДВ складає 700 грн. ПДВ – 20%; акциз-15%. Яка структура відпускнуої ціни?

Завдання 7. Собівартість дорівнює 100грн.; рентабельність повинна скласти 10%; ПДВ –20%; максимально можливий розмір ціни –150 грн. Який відсоток торговельної скидки, торговельної надбавки?

Завдання 8. Об'єднання реалізує продукцію по вільній ціні 10 грн. за одиницю продукції з ПДВ при собівартості 5 грн. і ставці ПДВ 20%. Як зміниться прибуток від реалізації одиниці продукції, якщо органи влади встановлять межу рентабельності 10%?

Завдання 9. Визначте повну структуру роздрібної ціни та інші елементи ціни за даними: Собівартість (тис. грн.) – 405, Вільна відпускна ціна з ПДВ (тис. грн) – 700, Посередницька націнка (%) – 15, Торговельна націнка (%) – 25, ПДВ (%) – 20, Акциз (%) – 15.

Завдання 10. Фірма «Арістон» випускає водонагрівачі. Загальні постійні витрати на весь обсяг продукції складають – TFC = 160000 грн., а питоми змінні витрати на одиницю

продукції – $AVC = 230$ грн. Визначити мінімальний обсяг продажів при ціні 550 грн. за одиницю.

Завдання 11. Фірма-експортер реалізує продукцію за ціною 120 грн. од. за штуку. На дату надходження товару витрати на сировину зросли на 10%, а витрати на матеріали знизилися на 15%. Визначте змінну ціну.

Завдання 12. Розрахуйте оптову і роздрібну ціну одиниці виробу, якщо є такі дані:

Ціна виробника	200 грн. за одиницю виробу	
Обсяг продажів	4 млн. одиниць виробу	
Транспортні витрати	9.4 млн. грн..	
	Оптова торгівля	Роздрібна торгівля
Рівень витрат обігу	6%	11%
Рівень прибутку до товарообігу	5%	6%

Тестові завдання до теми 2

1. Індикативні ціни – це різновид:

- А. фіксованих цін;
- Б. вільних цін;
- В. твердих цін;
- Г. постійних цін;
- Д. тимчасових цін.

2. У структурі ціни оптової торгівлі не входить:

- А. прибуток виробника;
- Б. прибуток постачальницько-збутової організації;
- В. прибуток підприємства роздрібною торгівлі;
- Г. ПДВ;
- Д. АЗ по підакцизних товарах.

3. Поняття «франко» в ціноутворенні означає:

- А. що визначена частина витрат із транспортування або навантаження товару включається в ціну виробника;
- Б. пункт, транспортні витрати до якого на шляху руху товару від продавця до покупця включається в ціну виробника;
- В. відповідальність виробника за збереження та транспортування товару до визначеного пункту призначення, встановленого покупцем;
- Г. фактична ціна продажу розраховується як сума базисної ціни і транспортних витрат з доставки товару;
- Д. формування фірмою єдиної ціни для всіх покупців, незалежно від місця їх розташування із включенням у неї однакової суми транспортних витрат.

4. Різновидом вільних цін є:

- А. ціни каталогу;
- Б. ціни форвардних угод
- В. комісійні ціни
- Г. зональні ціни.

5. У структуру роздрібною ціни не входять витрати підприємства торгівлі на:

- А. зберігання товарів на складі;
- Б. доробку товару до вимог споживача;
- В. страхування збереження товару;
- Г. погашення основної суми кредиту.

6. Ціна – це:

- А. грошовий вираз вартості товару;

- Б. грошовий вираз вкладеної у виробництво даного товару праці;
  - В. вимірник корисності товару для покупця
  - Г. усі відповіді вірні.
7. *Обсяг витрат формують:*
- А. нижню межу ціни;
  - Б. верхню межу ціни;
  - В. не впливають на рівень цін.
8. *Індикативні ціни встановлюються:*
- А. на продукцію монопольних утворень;
  - Б. на продукцію підприємств державного сектору;
  - В. на товари експорту-імпорту.

Тема 3. Ціноутворення та комерційна політика в економічній діяльності підприємства

План

- 3.1. Стратегія ціноутворення
- 3.2. Типи ринків і специфіка ціноутворення
- 1.3. Етапи ціноутворення

Питання до теми 3

1. Дайте визначення цінової політики підприємства.
2. Чим відрізняється ринок чистої монополії від ринку чистої конкуренції?
3. Характеристика олігополістичної конкуренції.
4. Типи ринків і специфіка ціноутворення
5. Як формується стратегія ціноутворення?
6. Які ви знаєте методи встановлення цін?
7. Особливості параметричних методів ціноутворення.
8. Поняття та функції ціни. Політика ціноутворення.
9. Основні види ринкових цін, без певної класифікаційної ознаки
10. Стратегія ціноутворення.
11. Чому визначення цін і витрат конкурентів є важливим етапом цінової політики підприємства?
12. Які переваги та недоліки маркетингових методів ціноутворення?
13. Опишіть додаткові умови вирішення яких сприяє встановленню оптимальної ціни на продукцію.
14. Назвіть етапи ціноутворення.
15. Чому сприяє стратегія ціноутворення?

Теми рефератів

1. Особливості встановлення ціни на новий товар.
2. Формування цінової стратегії на підприємствах та її вплив на фінансову стійкість.
3. Формування оптимальної цінової політики на підприємствах.
4. Аналіз цін і товарів конкурентів.
5. Система взаємодії етапів встановлення цін на товар.

Практичні завдання

Завдання 1. Визначте, чи вигідно виробнику знизити ціну на 0.2 грн., якщо поточна ціна товару – 3 грн., плановий обсяг продаж – 1 млн. шт. Відомо, що конкуренти слідом за фірмою також знизять свої ціни. Показник еластичності попиту за ціною – 1.6 грн.

Завдання 2. Компанія встановлює ціну на новий виріб. Прогнозований річний обсяг виробництва 40 тис. шт., прогнозовані змінні витрати на одиницю виробу – 30грн., загальна сума постійних витрат – 800 000грн. Проект потребує додаткового фінансування (кредиту) в розмірі 100 тис. грн. під 20% річних із терміном повернення у 2 роки. Розрахувати планову ціну.

Завдання 3. Дані про ринковий обсяг попиту та пропозиції на журнальні статті такі:

- Побудуйте на графіку криві попиту та пропозиції.
- Визначте рівноважну ціну і рівноважний обсяг продажів.
- Якщо рівноважна ціна дорівнює 40 грошових одиниць, якою буде величина дефіциту на ринку ?
- Якщо рівноважна ціна дорівнює 70 грошових одиниць , якою буде величина надлишку на ринку ?
- Позначте на графіку ділянки дефіциту і надлишку товарів на ринку . До чого призведе наявність надлишку або дефіциту товарів на ринку ?

Ціна , грошових одиниць	100	250	300	350	400	500	700
Обсяг попиту , шт.	60	55	50	45	40	35	30
Обсяг пропозиції , шт.	12	14	16	18	20	22	24

Завдання 4. Припустимо , що попит на товар поданий у вигляді рівняння $P = 8 - 0.2 * Q_d$, а пропозиція – у вигляді рівняння $P = 4 + 0.2 * Q_s$,де $Q_s = Q_d$. Визначити рівноважну ціну та рівноважну кількість товару.

Завдання 5. Визначити оптову ціну та відпускну оптову ціну виробу, якщо:

- Виробнича собівартість виробу – 2000 грн.;
- Операційні витрати – 500 грн.;
- Рентабельність виробництва – 15 %;
- Виріб не є підакцизним.

Завдання 6. Визначити оптово-посередницьку ціну, якщо постачальницько-збутова націнка складає – 40 %, а оптова ціна виробу – 750 грн.

Завдання 7. Визначити оптово-посередницьку ціну виробу, якщо: Повні витрати – 1200 грн.; Рівень рентабельності підприємства – 25 %;

Завдання 8. Визначити відпускну оптову ціну підакцизних товарів А, Б, В, якщо рентабельність – 21 %, ставки акцизного податку: для А – 15 %, Б – 10 %, В – 15 %. Собівартість відповідно становить:

151,0; 130,5; 204,5 (грн.).

Завдання 9. Визначити відпускну оптову ціну підакцизного товару, якщо:

- Повні витрати на його виготовлення – 1000 грн.;
- Рентабельність виробництва – 20 %;
- Ставка акцизного податку – 55 %.

Завдання 10. Застосовуючи затратний метод ціноутворення визначити ціну виробу, якщо відомі такі витрати:

- Матеріали – 2000 грн.;
- Комплектуючі вироби – 1000 грн.;
- Основна заробітна плата – 1200 грн.;
- Додаткова заробітна плата – 10 % від основної заробітної плати;
- Загальновиробничі витрати – 130 % від основної заробітної плати;
- Адміністративні витрати – 70 % від основної заробітної плати;
- Витрати на збут – 30 % від виробничої собівартості;
- Рентабельність – 20 %.

Тема 4. Державне регулювання ціноутворення

План

- 4.1. Основні засади державного регулювання
- 4.2. Форми і методи державного регулювання цін
- 4.3. Повноваження органів державного регулювання цін
- 4.4. Державне регулювання цін монопольних утворень
- 4.5. Контроль за додержанням державної дисципліни

Питання для перевірки знань

1. Які функції властиві ціні в умовах переходу до ринку?
2. На що спрямована державна політика ціноутворення в Україні?
3. На які види залежно від способу встановлення поділяються ціни і тарифи?
4. Які види вільних цін і тарифів ви знаєте?
5. Яким чином здійснюється державне регулювання цін і тарифів?
6. У чому полягає значення індикативних цін?
7. Якими правами наділені державні органи з контролю за цінами?
8. Яку відповідальність несуть підприємства та організації за порушення державної дисципліни цін?
9. Охарактеризуйте методи, за допомогою яких держава впливає на процес ціноутворення.
10. У яких сферах застосовуються оптові та роздрібні ціни?
11. Як в Україні розмежовано повноваження органів державного регулювання цін?
12. У чому полягають особливості ціноутворення при здійсненні експортних та імпорتنих операцій?
13. Щодо яких товарів в Україні запропоновано обов'язкове декларування зміни цін і тарифів?
14. Чим відрізняються системи встановлення індивідуальних та єдиних цін?

Теми рефератів

1. Необхідність державного регулювання цін в ринковій економіці.
2. Визначте основні цілі державного регулювання цін
3. Опишіть прямі і непрямі методи регулювання цін
4. Охарактеризуйте систему державного регулювання цін монопольних утворень
5. Опишіть способи державного регулювання цін у зарубіжних країнах.

Тестові завдання до теми 4.

1. Ціна проїзду у міському транспорті – це завдання:
  - А. регульованої ціни;
  - Б. фіксованої ціни;
  - В. вільної ціни;
2. Монопольною вважається ціна, яка;
  - А. суттєво більш висока, ніж при звичайних операціях;
  - Б. суттєво більш низька, ніж при звичайних операціях;
  - В. встановлюється підприємством-монополістом;
  - Г. встановлюється державою;
  - Д. встановлюється Державним комітетом статистики;
3. Індикативні ціни встановлюються:
  - А. на продукцію монопольних утворень;
  - Б. на продукцію підприємств державного сектору;
  - В. на товари експорту-імпорту;
  - Г. на продукцію с/г підприємств;
  - Д. на товари першої необхідності;
4. Ким встановлюється фіксовані ціни на електроенергію:
  - А. Національна компанія регулювання енергетики;
  - Б. місцеві органи влади;

- В. Державний комітет статистики;
Г. Кабінет Міністрів України;
Д. Верховна Рада України.
5. *Метою державного регулювання цін в Україні є :*
- А. забезпечення такого співвідношення між монополією та конкуренцією, яке не призводить б до руйнівних наслідків для економіки;
  - Б. формування нового попиту населення та культури споживання завдяки встановленню знижених цін, податкових пільг на товари, обсяги реалізації яких держава прагне збільшити;
  - В. стримування інфляційного підвищення цін через запровадження заходів, які усували б причини його виникнення;
  - Г. соціальний захист населення;
  - Д. запобігання споживанню соціально шкідливих товарів або тих, що можуть загрожувати життю та здоров'ю людини.
6. *До адміністративних методів регулювання процесів ціноутворення належать:*
- А. встановлення фіксованих цін;
  - Б. встановлення регульованих цін;
  - В. насичення ринку споживчими товарами;
  - Г. встановлення дотацій виробникам окремих видів товарів;
  - Д. система кредитування підприємств
7. *Тарифи на перевезення вантажів залізничним транспортом у межах України та пов'язані з ним послуги встановлює:*
- А. Міністерство економіки;
  - Б. Міністерство освіти;
  - В. Міністерство зв'язку;
  - Г. Міністерство транспорту за погодженням з Міністерством економіки;
  - Д. КМУ.
8. *До економічних методів регулювання процесів ціноутворення належить:*
- А. насичення ринку споживчими товарами;
  - Б. надання податкових пільг;
  - В. система кредитування підприємств;
  - Г. суворе дотримання чинного антимонопольного законодавства;
  - Д. державне замовлення.
9. *Оптові ціни на газ природний для виробників і постачальників, та тарифи на його транспортування територією України і роздрібні ціни – для населення, встановлює:*
- А. ВРУ;
  - Б. КМУ;
  - В. Міністерство фінансів;
  - Г. Міністерство освіти;
  - Д. Міністерство економіки.
10. *Тарифи на основні послуги зв'язку в межах України і на міжнародні послуги зв'язку встановлює:*
- А. Міністерство зв'язку за погодженням з Міністерством економіки;
  - Б. Міністерство фінансів;
  - В. КМУ;
  - Г. ВРУ;
  - Д. Міністерство освіти.
11. *Контроль за додержанням державної дисципліни цін здійснюють:*
- А. органи статистики;
  - Б. профспілки;
  - В. громадські організації;

- Г. ВРУ;
Д. КМУ.
12. Державне регулювання цін на продукцію монопольних утворень на загальнодержавному ринку здійснюється:
А. Міністерством економіки;
Б. ВРУ;
В. КМУ;
Г. Міністерством фінансів.
13. За порушення державної дисципліни цін передбачається:
А. кримінальна відповідальність;
Б. вся необґрунтовано одержана виручка вилучається;
В. підприємство ліквідується;
Г. звільняється керівник підприємства.
14. До дії суб'єкта господарювання, що регламентуються як порушення порядку встановлення і застосування цін, та за які накладаються економічні санкції відносяться:
А. нарахування непередбачених законодавством націнок до цін і тарифів, що регулюються;
Б. застосування вільних цін і тарифів на продукцію (послуги, роботи) за умови запровадження для них режиму державного регулювання;
В. завищення або заниження розміру передбачених законодавством податків та обов'язкових зборів, що включаються до структури ціни, що регулюються;
Г. включення до структури регульованих цін (тарифів) непередбачених законодавством витрат або витрат понад установлені розміри;
Д. застосування цін на продукцію (роботи, послуги) з рентабельністю, рівень якої перевищує встановлений відповідно до законодавства граничний.
15. Демпінговою визначається ціна, яка:
А. суттєво більш висока, ніж при звичайних операціях;
Б. суттєво більш низька, ніж при звичайних операціях;
В. встановлюється підприємством-монополістом;
Г. встановлюється державою;
Д. встановлюється для певних підприємств.

Практичні завдання

Завдання 1. Річне виробництво продукції 250000шт., ціна одиниці продукції 19,50 грн., змінні витрати 2,30 грн. Підприємство планує підвищити ціну до 23 грн. Визначити беззбитковий обсяг продажу.

Завдання 2. Собівартість одиниці продукції 26 грн., роздрібна ціна з ПДВ 60 грн. Торгівельна надбавка 12 грн. Визначити суму прибутку та рентабельність продукції підприємства-виробника.

Завдання 3. Визначити відпускну оптову ціну підакцизного товару, якщо:

- Повні витрати на його виготовлення – 9500 грн.;
- Рентабельність виробництва – 20 %;
- Ставка акцизного податку – 25 %.

Завдання 4. Собівартість одиниці продукції 66 грн., роздрібна ціна з ПДВ 160 грн. Торгівельна надбавка 19 грн. Визначити суму прибутку та рентабельність продукції підприємства-виробника.

Завдання 5. Річне виробництво продукції 2500 шт., ціна одиниці продукції 36 грн, змінні витрати 2,30 грн. Підприємство планує знизити ціну до 33 грн. Визначити беззбитковий обсяг продажу.

Тема 5. Торгові знижки і надбавки

План

- 5.1. Суть і види цінових знижок
- 5.2. Вплив знижок на фінансовий стан підприємства
- 5.3. Особливості використання цінових знижок і надбавок у деяких галузях народного господарства

Питання для перевірки знань

1. Мета надання знижок при продажу товарів.
2. В яких випадках продавець застосовує надбавки до ціни?
3. Які види знижок вам відомі?
4. Які максимальні знижки використовують у практиці реалізації товарів?
5. Опишіть як використання знижок впливає на фінансовий стан підприємства.
6. Охарактеризуйте особливості застосування цінових знижок і надбавок у різних галузях н/г.
7. Визначте можливості “накладання” знижок при продажу товарів.

Тестові завдання до теми 4.

1. *Які чинники впливають на зниження ціни?*
  - А. ажіотажний попит
  - Б. за відносно стабільних доходів споживачів пропозиція перевищує попит
  - В. заробітна плата збільшується швидшими темпами, ніж продуктивність праці й виробництво товарів і послуг
  - Г. низька ефективність використання основного капіталу, устаткування, робочої сили
2. *Цінова знижка — це частина:*
  - А. собівартості торговельного підприємства
  - Б. торговельної надбавки
  - В. відпускної ціни виробника, що передається торговельному підприємству
  - Г. податку на додану вартість
3. *До елементів торговельної надбавки відносять*
  - А. сума витрат обігу, пов'язаних із реалізацією товару
  - Б. частина собівартості продукції виробника
  - В. сума податкових платежів, що входять у ціну товару
  - Г. сума прибутку від реалізації до відрахування податку на прибуток
4. *Що включається в суму витрат обігу?*
  - А. Витрати на оплату праці
  - Б. Амортизаційні відрахування
  - В. Витрати на виготовлення товару
  - Г. Витрати на транспортування товару
5. *Що є нижньою межею формування торговельної надбавки підприємств роздрібною торгівлі?*
  - А. ціни роздрібною пропозиції
  - Б. ціни оптової пропозиції
  - В. фіксовані ціни
6. *Верхньою межею ціни є:*
  - А. попит на споживчому ринку
  - Б. попит виробників
  - В. попит посередників
7. *Які існують види знижок?*
  - А. Реальна

- Б. Бонусна
В. Сконтто
Г. "НЕТТО"
8. *Що передбачають фінальні знижки?*
А. передбачають одночасне надання кількох видів знижок
Б. передбачаються на завершальному етапі узгодження остаточної ціни.
В. знижки покупцеві у вигляді безоплатних послуг
Г. знижки на останню партію товару
9. *Приховані знижки це:*
А. знижки на останню партію товару
Б. знижки надають посередникам для покриття їхніх витрат
В. знижки покупцеві у вигляді безоплатних послуг
Г. знижки за обсяг куплених товарів
10. *Що означає знижка "сконтто": "2/10, нетто 30"?*
А. товар необхідно оплатити впродовж 30 днів, але покупець заплатить на 2% менше, якщо оплатить товар за 10 днів
Б. товар необхідно оплатити впродовж 10 днів, але покупець заплатить на 2% менше, якщо оплатить товар через 30 днів
В. товар необхідно оплатити впродовж 2 днів, але покупець заплатить на 10% менше, якщо оплатить товар через 30 днів

Практичні завдання

Завдання 1. Вихідні дані:

- постійні витрати за рік — 50 000 грн;
- ціна реалізації одиниці продукції — 22 грн;
- змінні витрати на одиницю продукції — 10 грн;
- поточний обсяг реалізації — 8000 од.;
- прийнятний діапазон обсягів виробництва — 4000 — 12 000 од.

Визначити: а) яким буде прибуток у результаті зменшення змінних витрат на 10 % і постійних витрат на 8000 грн за умови, що поточний обсяг реалізації можна залишити тим самим; б) яку ціну реалізації необхідно встановити для отримання прибутку в розмірі 35 000 грн від реалізації 8000 од. продукції; в) який додатковий обсяг продажу необхідний для покриття додаткових постійних витрат у розмірі 12 000 грн, пов'язаних із розширенням виробництва.

Завдання 2. Відомі такі вихідні дані: ? собівартість товару — 600 грн; ? рівень рентабельності — 25%; ? націнка (надбавка) до оптової ціни підприємства — 60 грн; ? ПДВ підприємства-виробника продукції та оптового посередника — 20 %; ? оптово-збутова націнка посередницької організації до оптової (відпускної) ціни підприємства — 80 грн; ? ставка акцизу (товар належить до категорії підакцизних) — 90 грн; ? торговельна надбавка (націнка) — 30 % до відпускної ціни посередницької організації.

На основі наведених даних розрахуйте: - оптову (відпускну) ціну виробника продукції; - вільну роздрібну ціну товару; - структуру роздрібною ціни товару.

Завдання 3. Ціна закупівлі дорівнює 400 грн. Яким є гранично допустимий відсоток надбавки і знижки на користь торгового посередника, якщо максимально можлива роздрібна ціна виробу становить 575 грн?

Завдання 4. Медичному закладу надійшла пропозиція щодо надання медичної послуги 30 працівникам установи АБВ. Ціна надання однієї такої послуги становить 360 грн. При цьому медичний заклад понесе додаткові витрати в розмірі 3,52 тис. грн. Щомісяця медичний заклад надає 64 таких послуги при сумі постійних витрат 7,7 тис. грн і змінних витрат у розмірі

розрахунку 152 грн на одну послугу. Чи вигідною є отримана пропозиція для пропозицію медичної установи?

Завдання 5. Підприємство планує вийти на зовнішній ринок. Отже, виникає питання про ціну на експортну продукцію. На внутрішньому ринку підприємство продає свою продукцію в обсязі 10 000 одиниць. Дані про витрати на весь випуск і на одиницю продукції наведено в таблиці.

Показники	На обсяг випуску 10 000 одиниць, грн	На одиницю продукції, грн
Змінні витрати	50 000	5
Постійні непрямі витрати	20000	2
Повна собівартість	70000	7
Ціна реалізації	100 000	10
Прибуток	30000	3

Підприємство має можливість виготовляти додаткову кількість продукції і реалізувати її на зовнішньому ринку. Якою може бути мінімальна ціна на експортну продукцію?

Завдання 6. Визначте роздрібну ціну холодильника, який надходить у торговельну мережу, якщо відомі такі дані:

- 1) собівартість холодильника – 8000 грн;
- 2) рівень рентабельності – 25 %;
- 3) ПДВ торгової організації – 20 %;
- 4) торгова націнка (надбавка) до оптової (відпускної) ціною – 30 %.

Завдання 7. Магазину запропонований товар, рекомендована виробником ціна якого становить 12 000 грн. Торгова знижка, яку хотів би отримати власник магазину, дорівнює 20 %. Якою має бути ціна поставки?

Завдання 8. Компанія організувала виробництво нового товару, що інвестувавши в нього 16 млн грн. Річний обсяг виробництва товару 10 000 одиниць продукції у рік. Бажана рентабельність інвестицій визначена керівництвом на рівні 34 %. Повні витрати виробництва на одиницю продукції становлять 900 грн. Визначте на якому рівні буде встановлена ціна, за якою слід реалізовувати продукцію.

Завдання 9. Компанія організувала виробництво нового товару, що інвестувавши в нього 16 млн грн. Річний обсяг виробництва товару 10 000 одиниць продукції у рік. Бажана рентабельність інвестицій визначена керівництвом на рівні 34 %. Повні витрати виробництва на одиницю продукції становлять 900 грн. Визначте на якому рівні буде встановлена ціна, за якою слід реалізовувати продукцію.

Завдання 10. Роздрібна ціна холодильника, який до зниження ціни коштував 1200 грн. , складається з таких елементів (у дужках після зниження цін) :

- витрати на виробництво і збут продукції на промисловому підприємстві –960 (966) грн.;
- торгово-посередницькі витрати – 81 (69) грн.;
- прибутки промислового підприємства – 27 (24) грн.
- прибуток торгівельно-посередницької організації 36 (30).

Побудувати таблицю, яка характеризує структуру роздрібною ціни холодильника в абсолютних і відносних показниках до і після зниження ціни. Визначити величину торгівельної знижки .

Завдання 3. Визначте, чи вигідно виробнику знизити ціну на 0.2 грн., якщо поточна ціна товару – 3 грн., плановий обсяг продаж – 1 млн. шт. Відомо , що конкуренти слідом за фірмою також знизять свої ціни. Показник еластичності попиту за ціною – 1.6 грн.

Завдання 4. Оптово-збутова організація реалізує товар за ціною 185 грн. за одиницю . Рівень торгівельної надбавки 15%. Визначити ціну закупівлі виробу і суму закупівлі при придбанні партії товару 500 шт.

Завдання 5. Оптово-збутова організація реалізує товар – шкільні зошити за ціною 0.25 грн. за одиницю . Закупівельна ціна 0.16 грн. за одиницю . визначити рівень торгівельної

надбавки і прибуток організації, якщо партія закупівлі складає 10000 шт., надана знижка за масовість – 1% від закупівельної ціни, рівень витрат обігу – 0.5% від вартості реалізації.

Завдання 6. Фірма « Альфа » спеціалізується на оптових закупівлях. У поточному періоді було закуплено 500 штук холодильників, базисна ціна одного холодильника становить 800 грн. Пропонується знижка за масовість у розмірі 6% від базисної ціни. Рівень торгівельної надбавки 15%. визначити суму можливого доходу за угодою і вартість реалізації товарів.

Завдання 7. Оптово-збутова організація реалізує товар за ціною 15 грн. за одиницю. Закупівельна ціна 12 грн. за одиницю. Визначити рівень торгівельної надбавки.

Завдання 8. Оптово-збутова організація реалізує вироби А за ціною 85 грн. за одиницю. Рівень торгівельної надбавки 15%. Визначити ціну закупівлі виробу.

Тема 6. Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі

План

- 6.1. Види цін у зовнішній торгівлі
- 6.2. Механізм розрахунку зовнішньо торговельних цін
- 6.3. Митне регулювання ціноутворення
- 6.4. Особливості визначення митної вартості
- 6.5. Митна політика інших країн

Питання для перевірки знань

1. Види цін у міжнародній торгівлі.
2. Методи ціноутворення на світовому ринку.
3. Особливості митної вартості товарів.
2. Митна політика інших країн.

Практичні завдання

Завдання 1. Фірма реалізує продукцію на експорт за ціною 230 грн. за одиницю. На дату надходження товару витрати на сировину зросли на 20%, а витрати на матеріали знизилися на 10%, витрати на оплату праці виросли на 10%. Визначте змінну ціну.

Завдання 2. Фірма-експортер реалізує продукцію за ціною 120 гр. од. за штуку. На дату надходження товару витрати на сировину зросли на 10%, а витрати на матеріали знизилися на 15%. Визначте змінну ціну.

Завдання 3. Продукція постачається на експорт. Визначте ціну FOB і CIF.

Нижче наведені умовні дані: - вартість товару – 100 грн. - доставка в порт відправлення – 1 грн. - вартість вантажно-розвантажувальних робіт із доставкою товару вздовж борту судна – 2 грн. - вартість доставки на борт судна – 0.5 грн. - фрахт до порту призначення – 5 грн. - вартість вантажно-розвантажувальних робіт в країні-імпортера – 3.5 грн. - доставка на склад покупця – 0.5 грн. - страхування вантажу – 2 грн.

Завдання 4. Розрахуйте, як зміниться ціна однієї банки масляної фарби при оптовій торгівлі і відправленні вантажу за кордон за рахунок постачальника. Вага однієї банки 2 кг; загальна вага вантажу – 10 т, на суму 20 тис. грн.. вантаж відправляється до Литви одним контейнером за ліцензією. Відомо, що:

1) послуга терміналу митної обробки вантажу: - замовлення залізничного контейнера - \$ 185; - доставка залізничного контейнера із товарного майданчика в м. Києві - \$ 160; - доставка вантажу автотранспортом на склад терміналу - \$ 100/т; - доставка залізничного контейнера на товарний майданчик в м. Києві - \$ 160; - декларування вантажу ТНЗЕД - \$ 160;

Разом у \$: _____

Разом у грн.: _____

2) залізничний тариф до станції призначення в Литві - \$ 100; охорона вантажу – 10% залізничного тарифу.

Разом: _____ (з них \$ до кордону України);
Накладні витрати терміналу – 18% від вартості вантажу;
Разом: _____
Експорт ПДВ не обкладається.

3) Мито – 20%

Разом: _____

Вартість митних процедур – 0,15%

а) разом вартість вантажу з урахуванням послуг відправки: _____

б) ціна однієї банки фарби з урахуванням витрат з відправки: _____

Завдання 5. Підприємство реалізує продукцію на експорт за ціною 500 грн за одиницю. На період надходження товару до покупця витрати на сировину зросли на 24%, витрати на матеріали знизилися на 12%, а витрати на оплати праці зросли на 14%. Визначте ціну ковшання.

_____

Тестові завдання до теми 6

1. До цін, що діють у зовнішній торгівлі відносять:

- А. контрактні;
- Б. вільні;
- В. оптові;
- Г. роздрібні;
- Д. трансфертні;

2. Ціна продавця – це ціна, яка:

- А. не включає знижки і надбавки, пов'язані з різними умовами постачання;
- Б. формується в умовах перевантаження попиту над пропозицією (ринок продавця);
- В. являє собою фактичну грошову суму купівлі товару на ринку, за якою здійснюється угода купівлі-продажу або за якою покупець готовий купити товар;
- Г. публікується в каталогах і проспектах фірм, підприємств і організацій оптової торгівлі;
- Д. визначається умовами поставки товару.

3. Причиною зміни ціни, обумовленої в контракті, може бути підвищення:

- А. ставок оподаткування діяльності підприємств;
- Б. заробітної плати працівників;
- В. заробітної плати керівника підприємства;
- Д. штрафів, сплачених підприємством;

4. Поняття «франко» в ціноутворенні означає:

- А. що визначена частина витрат із транспортування або навантаження товару включається в ціну виробника;
- Б. пункт, транспортні витрати до якого на шляху руху товару від продавця до покупця включається в ціну виробника;
- В. відповідальність виробника за збереження та транспортування товару до визначеного пункту призначення, встановленого покупцем;
- Г. фактична ціна продажу розраховується як сума базисної ціни і транспортних витрат з доставки товару;
- Д. формування фірмою єдиної ціни для всіх покупців, незалежно від місця їх розташування із включенням у неї однакової суми транспортних витрат;

5. Ціна нетто – це ціна, яка:

- А. не включає знижки і надбавки, пов'язані з різними умовами постачання;
- Б. формується в умовах перевантаження попиту над пропозицією;
- В. являє собою фактичну грошову суму купівлі товару на ринку, за якою здійснюється угода купівлі-продажу або за якою покупець готовий купити товар;
- Г. використовується при купівлі товару як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому ринку, і містяться в прейскурантах, які видаються підприємством;

- Д. визначаються умовами поставки товару;
6. *Ковзаючі ціна – це ціна, яка:*
- А. вказується в контракті на визначену дату;
  - Б. не змінюється з моменту підписання контракту до моменту надходження товару до покупця;
  - В. змінюється впродовж дії контракту узгодженим між його сторонами способом;
  - Г. являє собою встановлену законом і визначену урядом мінімальну ціну, дешевше якої продавець товару чи послуги не може їх пропонувати покупцеві;
  - Д. офіційно публікується в каталогах і проспектах фірм, підприємств, організацій оптової торгівлі;
7. *Прейскурантні ціни – це ціни, які:*
- А. використовується при купівлі товару як на внутрішньому ринку, так і в міжнародній торгівлі, і містяться в прейскурантах, які видаються підприємством;
  - Б. публікуються в каталогах і проспектах фірм, підприємств і організацій оптової торгівлі;
  - В. являють собою фактичну грошову суму купівлі товару на ринку, за якою здійснюється угода купівлі-продажу або за якою покупець готовий купити товар;
  - Г. формується в умовах переважання попиту над пропозицією;
  - Д. не включають знижки і надбавки, пов'язані з різними умовами постачання.
8. *Ціна покупця – це ціна, яка являє собою:*
- А. фактичну грошову суму купівлі товару на ринку, за якою здійснюється угода купівлі-продажу або за якою покупець готовий купити товар;
  - Б. ціну, яка формується в умовах переважання попиту над пропозицією;
  - В. ціну, яка не включає знижки і надбавки, пов'язані з різними умовами постачання;
  - Г. ціну, яка використовується при купівлі товару як на внутрішньому ринку, так і в міжнародній торгівлі і містяться в прейскурантах, які видаються підприємствах;
  - Д. офіційну ціну, яка публікується в каталогах і проспектах фірм, підприємств і організацій оптової торгівлі;
9. *Угода, що укладається на заздалегідь обумовлену кількість товару з метою страхування від можливого зростання цін на нього на реальному ринку, називається:*
- А. ф'ючерсною;
  - Б. форвардною;
  - В. варрантом;
  - Г. опціоном;
  - Д. деривативом.
10. *До найважливіших поправок у практиці міжнародної торгівлі можна віднести такі:*
- А. поправка на техніко-економічні відмінності;
  - Б. поправка на комплектацію;
  - В. поправка на тропічне виконання;
  - Г. приведення до єдиних умов поставок;
  - Д. поправка на вторгування
11. *Ефект накладання знижки на попередню характерний для:*
- А. знижки “сконто”;
  - Б. функціональної знижки;
  - В. сервісної знижки;
  - Г. експортної знижки;
  - Д. імпоротної знижки.
12. *Демпінговою визначається ціна, яка:*
- А. суттєво більш висока, ніж при звичайних операціях;
  - Б. суттєво більш низька, ніж при звичайних операціях;
  - В. встановлюється підприємством-монополістом;
  - Г. встановлюється державою;

- Д. встановлюється для певних підприємств.
13. В експортну ціну на продукцію не входить:
- А. ввізне мито;
  - Б. вивізне мито;
  - В. митні збори;
  - Г. прибуток підприємства-виробника;
  - Д. правильні відповіді А,Б,В.

Тема 7. Умови постачання товарів у зовнішній торгівлі

План

7.1. Умови ІНКОТЕРМС

7.2. Особливості визначення митної вартості товарів із застосування умов ІНКОТЕРМС

Питання для перевірки знань

1. Які особливості використання умов “ІНКОТЕРМС” у зовнішній торгівлі.
2. Які групи умов “ІНКОТЕРМС” вам відмі?
3. Опишіть найбільш часто вживані умови “ІНКОТЕРМС”.
4. Які із базових умов можна використовувати лише при транспортуванні водним транспортом?
3. Опишіть процедуру визначення митної вартості залежно від умов поставки товару.
4. На основі яких принципів відбувається оптимізація умов постачання?
5. Порядок відшкодування транспортних витрат при поставці товарів у зовнішній торгівлі.

Теми рефератів

1. Особливості використання умов “ІНКОТЕРМС” у зовнішній торгівлі.
2. Групи умов “ІНКОТЕРМС”
3. Процедура визначення митної вартості залежно від умов поставки товару.

Тестові завдання до теми 7

1. Залежно від ступеня розподілу між продавцем і покупцем зобов'язань щодо поставки товару та відповідальності за ризик пошкодження чи втрати вантажу і пов'язаних з цим витрат умови ІНКОТЕРМС поділяються на групи:
- а) А,В,С,Д;
  - б) Е,Д,F,С;
  - в) Е, В, G, D;
  - г) R, J, F, W;
  - д) не поділяються на групи.
2. Базисні умови визначають:
- а) становище вантажу відносно до транспортного засобу, що визначає обов'язок продавця за встановлену в контракті ціну доставити вантаж у певне місце чи повантажити товар на транспортний засіб, чи підготувати його до завантаження, чи передати транспортній організації;
  - б) хто і за чий рахунок забезпечує транспортування товарів по території країн продавця, покупця, транзитних країн, а також при перевезенні товару морським, річним і повітряним транспортом;
  - в) обов'язки продавця щодо пакування та маркування товарів, а також обов'язки сторін зі страхування вантажів;
  - г) обов'язки сторін щодо оформлення комерційної документації відповідно до існуючих у практиці міжнародної торгівлі вимог;
  - д) всі відповіді правильні.
3. Згідно з правилами “ІНКОТЕРМС” поставка товарів згідно Групи Е:

- а) за контрактом на цих умовах продавець звільняється від відповідальності та ризику з моменту передачі товару перевізнику у своїй країні, хоч і зазнає витрат на доставку товару із країни покупця;
  - б) відповідно до цих умов продавець вважається таким, що виконав свої зобов'язання, після того, як він передав товар перевізнику згідно з інструкціями, отриманими від покупця;
  - в) за цими умовами, продавець самостійно укладає договір перевезення, оплачує перевезення до вказаного у контракті місця прийому товару покупцем, а також повідомляє покупця про деталі відправлення і очікуваний час прибуття вантажу в узгоджене місце прийняття поставки;
  - г) регламентує зобов'язання продавця та покупця при здійсненні поставки тільки на умові франко-завод;
  - д) продавець зобов'язаний доставити товар у вказане місце, беручи на себе всі витрати та ризик щодо поставки товару.
4. До групи F умов поставок ІНКОТЕРМС відноситься поставка:
- а) Франко-перевізник , Франко вздовж борту судна, Франко борт судна;
  - б) вартість і фрахт, вартість, страхування і фрахт;
  - в) доставка оплачена до..., доставка та страхування оплачені до...;
  - г) франко-завод, франко - покупець;
  - д) хеджування і коносамент оплачені до перевізника.
5. Група D поставок на умовах ІНКОТЕРМС передбачає мінімальні зобов'язання для:
- а) страхової компанії;
  - б) продавця;
  - в) перевізника;
  - г) вантажоперевізника;
  - д) покупця.
6. Термін "Франко завод" означає, що:
- а) продавець виконав постачання, коли товар розміщений уздовж борта судна на причалі або на ліхтерах у зазначеному порту відвантаження;
  - б) продавець доставить товар, який пройшов митне очищення, зазначеному покупцем перевізнику до названого місця;
  - в) продавець виконав постачання, коли товар перейшов через поручні судна в названому порту відвантаження;
  - г) виконав постачання, коли товар перейшов через поручні судна в порту відвантаження;
  - д) продавець вважається таким, що виконав свої обов'язки з постачання, коли він надасть товар у розпорядження покупця на своєму підприємстві чи в іншому названому місці.
7. Група DAT означає:
- а) поставка зі сплатою мита
  - б) фрахт
  - в) поставка на терміналі
  - г) вартість страхування й фрахт
  - д) франко-борт
8. Закордонний виробник погодився надіслати товар для відвантаження замовнику до борту судна в погодженому порту відвантаження. Яка ціна, згідно з Інкотермс, фігуруватиме в договорі?
- а) FOB
  - б) FAS
  - в) CFR
  - г) DDP
  - д) CIF
9. Які ціни відображають «Умови постачання товарів»:
- а) закупівельні

- б) франко
- в) роздрібні
- г) базисні
- д) контрактні

10. CIF (Cost, Insurance and Freight) означає:

- а) "Франко борт"
- б) "вартість і фрахт"
- в) "вартість, страхування та фрахт"
- г) "фрахт/перевезення та страхування оплачені до"
- д) "фрахт/перевезення оплачено до"

Практичні завдання

Завдання 1. У контракті обумовлена ціна на умовах CIF і наведені такі дані : - ціна на умовах CIF - \$250 тис., - вартість вантажу - \$13 тис., - вартість транспортування вантажу - \$1 тис., - страхування вантажу – \$50 тис., - інші витрати - \$ 3 тис. Визначити контрактну ціну на умовах FOB.

Завдання 2. Продукція постачається на експорт. Визначте ціну FOB і CIF.

Нижче наведені умовні дані : вартість товару – 500 тис. грн., доставка в порт відправлення – 50 тис. грн., вартість вантажно-розвантажувальних робіт із доставкою товару вздовж борту судна – 35 тис. грн., вартість доставки на борт судна – 45 тис. грн., фрахт до порту призначення – 5 тис. грн., вартість вантажно-розвантажувальних робіт в країні-імпортера – 35 тис. грн., доставка на склад покупця – 15 тис. грн., страхування вантажу – 100 тис. грн.

Завдання 3. Визначте: А) відпускну ціну заводу-виробника; Б) ціну «франко-залізничний вагон»; В) ціну FOB, CIF; Г) ціну «франко-покупець, включаючи мито». Вихідні дані:

- витрати на виробництво, збут продукції – 200 тис. грн;
- прибуток – 25%;
- перевезення до залізничної станції – 20 тис. грн;
- вартість послуг експедитора – 5 тис. грн;
- страхування при перевезенні по залізниці 2% від відпускну ціни;
- вартість навантаження у вагон – 50 тис. грн;
- фрахт до порту – 18 тис. грн;
- вартість вантажно-розвантажувальних робіт із доставкою товару вздовж борту судна – 25 тис. грн;
- вартість доставки на борт судна і складування на судні – 35 тис. грн;
- витрати на документи – 200\$;
- витрати на коносамент – 300\$;
- морський фрахт до порту призначення – 500\$;
- страхування – 3% (від FOB);
- вартість перевезення в порту призначення – 1500\$;
- імпортне мито і формування документів – 15% (від контрактної ціни (CIF));
- вартість перевезення до місця знаходження покупця.

Завдання 4. Визначте: А) відпускну ціну заводу-виробника; Б) ціну «франко - залізничний вагон»; В) ціну FOB, CIF. Вихідні дані на одиницю виробу:

- витрати на виробництво і збут продукції – 40 тис. грн;
- прибуток – 25%;
- перевезення до залізничної станції – 3 тис. грн;
- вартість навантаження у вагон – 20 тис. грн;
- вартість перевезення до порту – 4 тис. грн;
- вартість вантажно-розвантажувальних робіт із доставкою товару вздовж борту судна – 25 тис. грн;
- вартість доставки на борт судна і складування на судні – 50 тис. грн.;

- морський фрахт до порту призначення - \$2000
- страхування – 3%.

Завдання 5. На підставі наведеної інформації промислового підприємства необхідно визначити проект гуртової відпускної ціни на продукцію, яка постачається покупцю за умови франко-станція відправлення:

1. Планові виробничі витрати, грн	92,00	580,00	34,20
2. Базова гуртова відпускна ціна, грн	126,00	788,4	459,00
3. Планові транспортні витрати з доставляння продукції до станції її відправлення, грн	56,00	92,00	124,60
4. Планові навантажувально-розвантажувальні витрати, грн	22,30	128,10	220,00
5. Інші планові витрати, пов'язані з постачанням продукції за умовою франко-станція відправлення, грн	5,00	24,20	56,7

Тема 8. Біржові ціни

План

8.1. Поняття товарної біржі

8.2. Фундаментальний аналіз біржових цін

Питання до теми

1. Що являє собою товарна біржа?
2. Яким вимогам повинен відповідати біржовий товар?
3. Що являє собою біржове котирування?
4. Поняття товарної біржі.
  1. Права товарної біржі.
  2. Поняття біржової угоди.
  3. Поняття ціна продавця і покупця на біржовий товар.
  4. Особливості ведення біржових торгів.
  5. Що являє собою ціна біржових угод?
  6. Види біржових цін.
  7. Що являють собою ціни за ф'ючерсною годою?
  8. Що являє собою котирувальна ціна?
  9. Види котирувань.
  10. Різновиди товарних бірж на Україні.

Теми рефератів

1. Типи угод які укладаються на товарній біржі.
2. Біржові котирування.
3. Особливості формування ціни на товарній біржі

Тестові завдання до теми 7

1. Світові ціни поділяються на:

- а) довідкові;
- б) ціни фактичних угод, ціни пропозиції;
- в) ціни з наступною фіксацією, тверді;
- г) ціни біржових котирувань, торгів, аукціонів;
- д) преїскурантні.

2. Що являє собою товарна біржа?

- а) це така форма організації ринку, за якою здійснюються вільна торгівля цінними паперами, товарами, наймання робітників і формуються ринкові ціни (курси) на продукцію на основі фактичного співвідношення попиту і пропозиції;
- б) є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність і має на меті надання послуг в укладанні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозиції товарів, вивчення, упорядкування і полегшення

- товарообігу та пов'язаних з ним торгівельних операцій;
- в) ринок контрактів на поставку товарів.
- г) спеціально організований на визначений строк і в завчасно обумовленому місці-ринок публічних торгів за максимально запропонованою ціною на попередньо розглянуту покупцем партію товару (лот);
- д) це ринок, на якому функціонують цінні папери та інші грошові капітали.
3. *Що є характерними рисами біржового товару і сировини:*
- а) масовість виробництва і споживання;
- б) стандартність, збереженість, транспортабельність;
- в) незалежність якісних ознак товарів від конкретного споживача;
- г) коливання цін під впливом природних, сезонних, політичних та інших чинників;
- д) всі відповіді правильні.
4. *Як визначається величина біржової ціни товару?*
- а) в процесі торгів
- б) за відомо до торгів;
- в) від комісійних брокера;
- г) від нормативу державного мита;
- д) від витрат на просування товару.
5. *Які поняття ціни використовуються на біржі?*
- а) ціна продавця (пропозиції); ціна покупця;
- б) контрактна ціна;
- в) ціна біржової угоди;
- г) оптова ціна;
6. *Що означає «Ціна біржової угоди»?*
- а) мають на увазі ціни, вказані покупцем у заявках стосовно купівлі, а також ті, що він називає безпосередньо під час торгів, при обговоренні пропозиції продавця;
- б) є остаточною з тих, які було названо покупцем (продавцем) і зафіксована біржовим маклером;
- в) ціна, вказана учасником біржових торгів у заявці на продаж, а також названа ним під час торгів з метою стимулювання продажу;
- г) ціна, зафіксована в контракті в момент його укладання, впродовж чинності контракту чи до моменту виконання контракту;
- д) ціна, що не змінюється з моменту підписання контракту до моменту надходження товару до покупця.
7. *Що являє собою «Ціна за спотовим контрактом»?*
- а) це ціна на наявний стандартний товар, який протягом тижня після укладання угоди поставляється до сертифікованого біржового складу за рахунок продавця. Оплата за цим контрактом повинна бути проведена протягом двох днів після укладання угоди;
- б) являє собою ціну на поставку товару в майбутньому (через місяць, три, шість, дев'ять місяців). Оплата товару має бути проведена впродовж двох днів після укладення угод;
- в) являє собою ціну за стандартним контрактом, в якому передбачається поставка в майбутньому визначених обсягів певного виду товару певної якісної характеристики;
- г) за угодами реалізується не реальний товар, а лише договір на його можливу поставку в майбутньому періоді;
- д) це біржове страхування від несприятливих коливань цін, що базується на різниці в динаміці цін реальних товарів та цін ф'ючерсних контрактів на цей же товар.
8. *Ціна, встановлена при закритті біржі, або середня ціна останніх декількох хвилин торгівлі контрактом називається:*
- а) мінімальна ціна;
- б) максимальна ціна;
- в) розрахункова ціна;

г) ліквідаційна ціна.

9. Що являє собою «Ціна продавця на біржовий товар»?

а) ціна вказана учасником біржових торгів у заявці на продаж, а також названа ним під час торгів з метою стимулювання продажу.

б) ціна вказана учасником біржових торгів у заявці на покупку, а також названа ним під час торгів.

в) ціна визначена котирувальною комісією шляхом аналізу цін біржових угод, цін продавців

г) ціна яка була названа покупцем і зафіксована біржовим маклером.

10. До біржової ціни відносять:

а) CIF

б) котирувальну

в) FOB

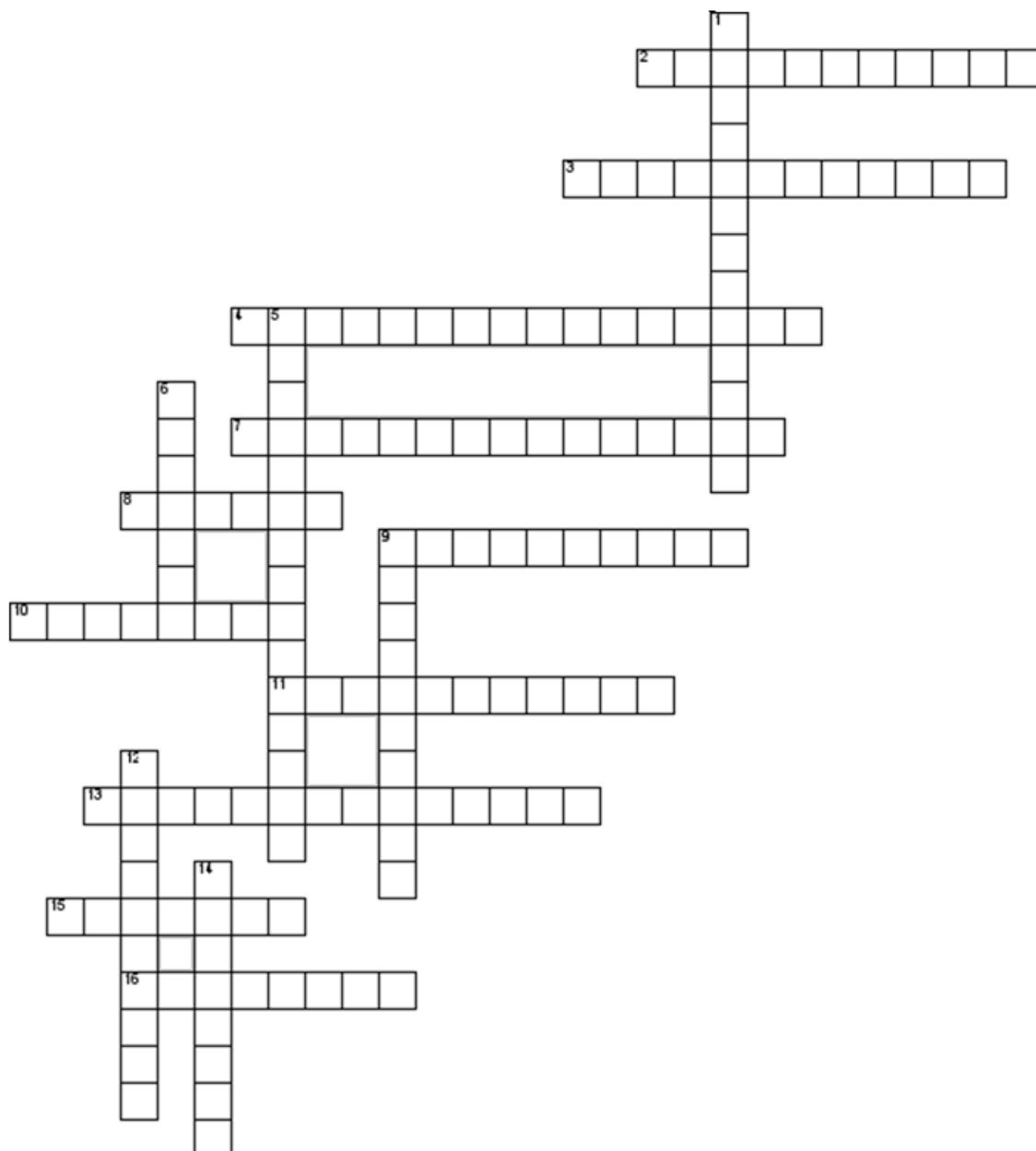
г) монопольну

д) постійну

КРОСВОРДИ

Кросворд 1

По горизонталі

2. Ціни у внутрішньогосподарських відносинах між філіями, представництвами і структурними підрозділами суб'єкта господарювання
3. Субєкти зовнішньоекономічної діяльності — визначають конкретні ціни на договірних умовах з врахуванням попиту і пропозиції
4. Ціни, які встановлюються однаковими на всій території країни і можуть бути змінені тільки спеціальними постановами уряду
7. Ціна, встановлена субєктом господарювання, що займає монопольне становище на ринку, на один і той самий товар понад (нижче) ціну для інших споживачів цього ринку (за рівних інших умов), яка призвела до обмеження прав окремих споживачів
8. Абсолютна кількість вираження цінім в грошах
9. Ціни на високорентабельні товари, які очевидно не є грошовим виразом їх вартості
10. Ціни, що формуються в умовах перевищення попиту над пропозицією (ринку)

продавця). Така ціна є стимулом для розширення виробництва даного товару і відбиває економічні інтереси продавця, що ринеться продати його дорожче

11. Ціни на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту або імпорту на момент здійснення експортної (імпортної) операції з урахуванням умов поставки та умов здійснення рахунків, визначених згідно законодавством України

13. Ціна товару, при якій виробнича фірма має можливість лише покривати свої витрати

15. Грошова сума, яку покупці сплачують за товари на світовому ринку. Вони визначаються: для одних товарів – рівнем цін країни-експортера

16. Найвища ціна, котру продавець, що затвердився на ринку, може вимагати за продукт, не стимулюючи при цьому до виходу на цей ринок нових продавців

По вертикалі

1. Державне регулювання у сфері ціноутворення і вживання цін здійснюється різними методами, серед яких можна виділити:

5. Комплекс відповідних заходів держави щодо економіки, які спрямовуються на боротьбу з інфляцією

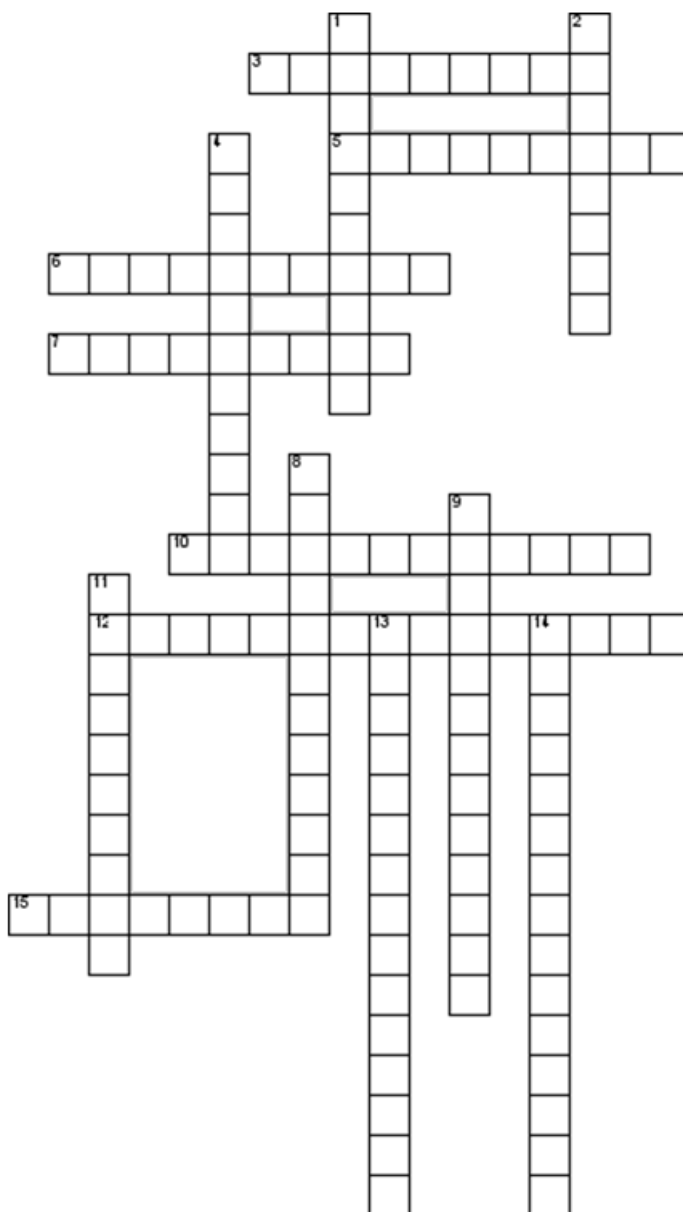
6. Ціна показує верхню її межу, яка визначається на стадії розроблення нової продукції, переважно виробничо-технічного призначення. Вона є критерієм економічної доцільності розроблення нової техніки із заданими параметрами

9. Які галузі вимагають постійної підтримки держави, в вигляді дотаційних доплат виробникам або споживчам

12. Штучно занижена ціна продажу товарів, застосовувана як засіб витиснення конкурентів з ринку

14. Ціна, що відображає географічні умови виробництва чи реалізації продукції

Кросворд 2

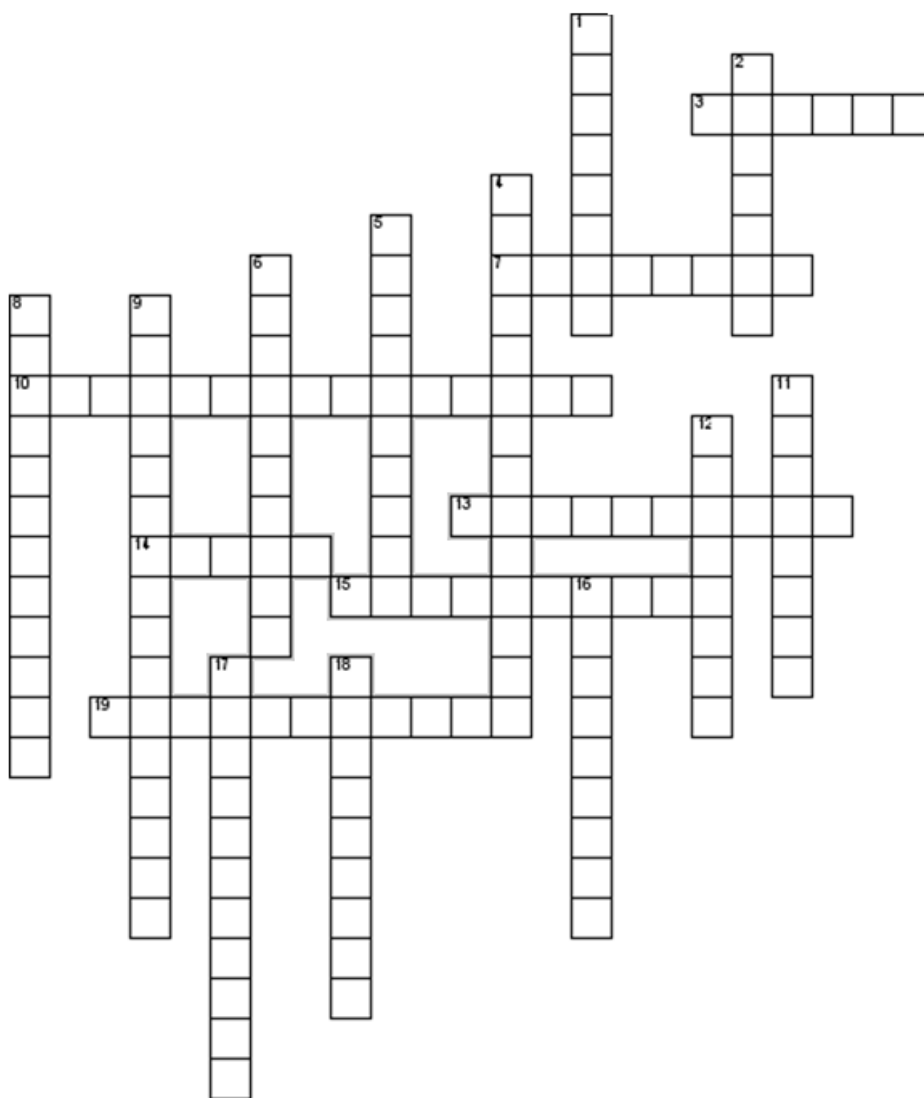
По горизонталі

3. Ціна, кому забезпечує економічну вигоду від користуванням даним товаром
5. До методів регулювання цін відноситься встановлення податку на додану вартість і розміру якого збору
6. Які галузі вимагають постійної підтримки держави, в вигляді дотаційних доплат виробникам або споживчам
7. В першу чергу державному регулюванню підлягаються ціни на продукцію і послуги підприємств, якої власності
10. Світова практика має досить прикладів, коли рівень цін на певні товари недержавних підприємств затверджується вирішенням яких органів
12. Як ще називається непрямий метод
15. Напрями зміни рівня ціни

По вертикалі

1. Держава буде свої стосунки з товаровиробниками за допомогою фінансово-кредитної і ще якої системи
2. Державне регулювання цін може передбачати заходи законодавчого і якого ще характеру
4. В окремих випадках контрактні ціни повинні визначатися відповідно до яких цін, які встановлюються Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків
8. Субекти зовнішньоекономічної діяльності — визначають конкретні ціни на договірних умовах з врахуванням попиту і пропозиції
9. Державне регулювання у сфері ціноутворення і вживання цін здійснюється різними методами, серед яких можна виділити:
11. Згідно Закону України про Про ціни і ціноутворення в народному господарстві застосовуються вільні, державні фіксовані і державні регульовані ціни і тарифи а також і які ще ціни
13. Дії держави в регулюванні цін можуть бути короткостроковими і
14. Комплекс відповідних заходів держави щодо економіки, які спрямовуються на боротьбу з інфляцією

Кросворд 3

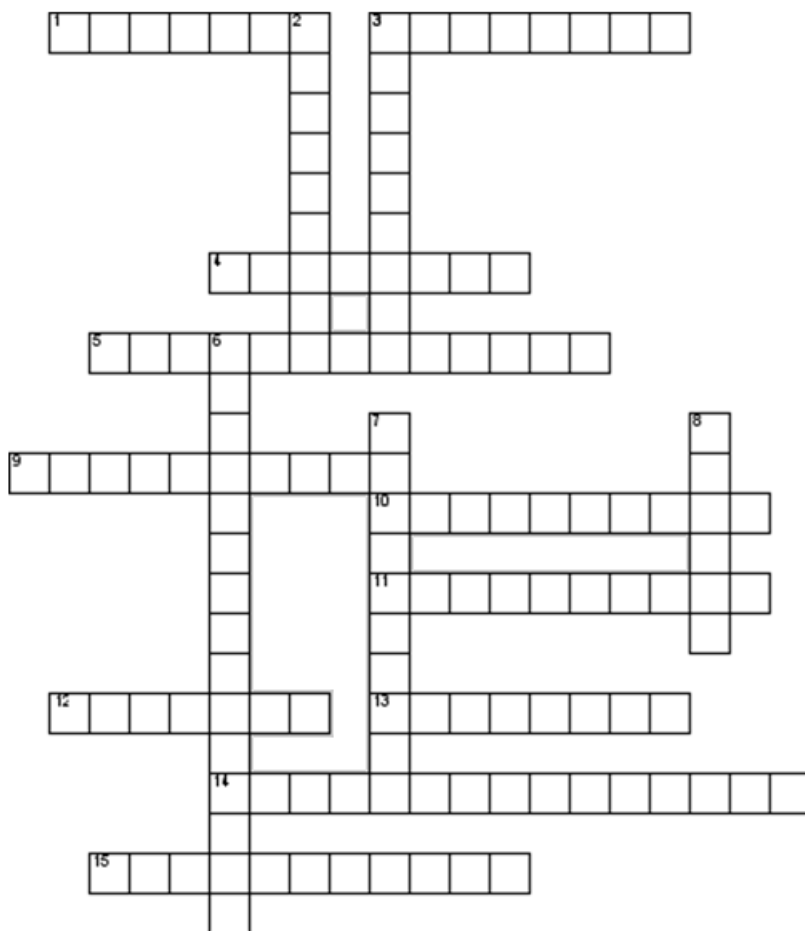
По горизонталі

3. Абсолютна кількість вираження ціни в грошах
7. Ціна, що відображає географічні умови виробництва чи реалізації продукції
10. Дії держави в регулюванні цін можуть бути короткостроковими і
13. Держава будує свої стосунки з товаровиробниками за допомогою фінансово-кредитної і ще якої системи
14. Ціни, що не включають знижки і надбавки, пов'язані з розходженням базисних умов постачання. Це – чиста ціна товару на місці його купівлі-продажу
15. Ціна на конкурентному ринку, при якій величина попиту і величина пропозиції рівні, ціна, при якій немає ні дефіциту, ні надлишку товарів і послуг
19. Ціни у внутрішньогосподарських відносинах між філіями, представництвами і структурними підрозділами суб'єкта господарювання

По вертикалі

1. Ціна товару, який підлягає поверненню
2. Ціна показує верхню її межу, яка визначається на стадії розроблення нової продукції, переважно виробничо-технічного призначення. Вона є критерієм економічної доцільності розроблення нової техніки із заданими параметрами
4. Ціна товару, при якій виробнича фірма має можливість лише покривати свої витрати
5. Ціни на високорентабельні товари, які очевидно не є грошовим виразом їх вартості
6. Згідно Закону України про Про ціни і ціноутворення в народному господарстві застосовуються вільні, державні фіксовані і державні регульовані ціни і тарифи а також і які ще ціни
8. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності — визначають конкретні ціни на договірних умовах з врахуванням попиту і пропозиції
9. Ціни, які встановлюються однаковими на всій території країни і можуть бути змінені тільки спеціальними постановами уряду
11. Державне регулювання цін може передбачати заходи законодавчого і якого ще характеру
12. Ціни, що формуються в умовах перевищення попиту над пропозицією (ринку продавця). Така ціна є стимулом для розширення виробництва даного товару і відбиває економічні інтереси продавця, що ринеться продати його дорожче
16. Ціни, що відображають хід продажу на аукціонах (розрізняють стартові ціни і продажні)
17. В окремих випадках контрактні ціни повинні визначатися відповідно до яких цін, які встановлюються Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків
18. В першу чергу державному регулюванню підлягають ціни на продукцію і послуги підприємств, якої власності

Кросворд 4

По горизонталі

1. Ціна показує верхню її межу, яка визначається на стадії розроблення нової продукції, переважно виробничо-технічного призначення. Вона є критерієм економічної доцільності розроблення нової техніки із заданими параметрами

3. Державне регулювання цін може передбачати заходи законодавчого і якого ще характеру

4. Ціни, що формуються в умовах перевищення попиту над пропозицією (ринку продавця). Така ціна є стимулом для розширення виробництва даного товару і відбиває економічні інтереси продавця, що ринеться продати його дорожче

5. Державне регулювання у сфері ціноутворення і вживання цін здійснюється різними методами, серед яких можна виділити:

9. Які галузі вимагають постійної підтримки держави, в вигляді дотаційних доплат виробникам або споживчам

10. Штучно занижена ціна продажу товарів, застосовувана як засіб витиснення конкурентів з ринку

11. Згідно Закону України про Про ціни і ціноутворення в народному господарстві застосовуються вільні, державні фіксовані і державні регульовані ціни і тарифи а також і які ще ціни

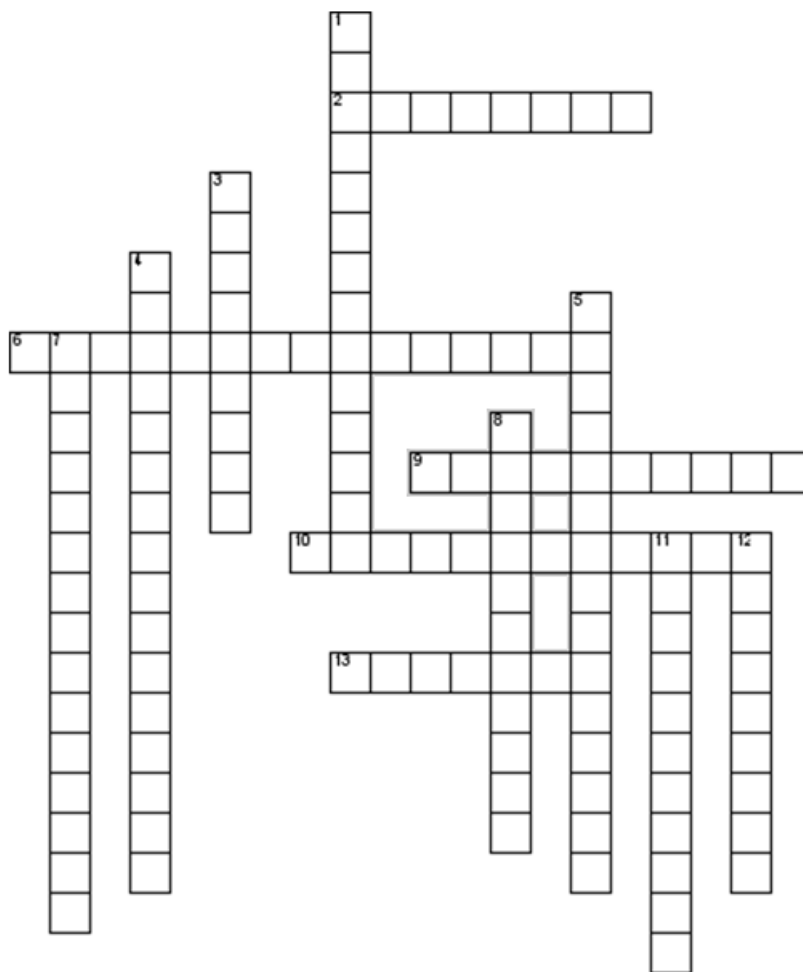
12. Грошова сума, яку покупці сплачують за товари на світовому ринку. Вони визначаються: для одних товарів – рівнем цін країни-експортера

13. Ціна, що відображає географічні умови виробництва чи реалізації продукції
14. Комплекс відповідних заходів держави щодо економіки, які спрямовуються на боротьбу з інфляцією
15. В окремих випадках контрактні ціни повинні визначатися відповідно до яких цін, які встановлюються Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків

По вертикалі

2. До методів регулювання цін відноситься встановлення податку на додану вартість і розміру якого збору
3. Ціна, кому забезпечує економічну вигоду від користування даним товаром
6. Як ще називається непрямий метод
7. Ціни на високорентабельні товари, які очевидно не є грошовим виразом їх вартості
8. Абсолютна кількість вираження ціни в грошах

Кросворд 5

По горизонталі

2. Ціна товару, який підлягає поверненню
6. Дії держави в регулюванні цін можуть бути короткостроковими і
9. Згідно Закону України про Про ціни і ціноутворення в народному господарстві застосовуються вільні, державні фіксовані і державні регульовані ціни і тарифи а також і які ще ціни

10. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності — визначають конкретні ціни на договірних умовах з врахуванням попиту і пропозиції

13. Ціна показує верхню її межу, яка визначається на стадії розроблення нової продукції, переважно виробничо-технічного призначення. Вона є критерієм економічної доцільності розроблення нової техніки із заданими параметрами

По вертикалі

1. Ціна товару, при якій виробнича фірма має можливість лише покривати свої витрати

3. Ціна, що встановлюється в окремих торговельних підприємствах, коли товари здають на комісію фізичні особи з метою їх перепродажу

4. Ціни, які встановлюються однаковими на всій території країни і можуть бути змінені тільки спеціальними постановами уряду

5. Ціна, встановлена суб'єктом господарювання, що займає монопольне становище на ринку, на один і той самий товар понад (нижче) ціну для інших споживачів цього ринку (за рівних інших умов), яка призвела до обмеження прав окремих споживачів

7. Як ще називається непрямий метод

8. Ціни на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту або імпорту на момент здійснення експортної (імпортної) операції з урахуванням умов поставки та умов здійснення рахунків, визначених згідно законодавством України

11. Ціни у внутрішньогосподарських відносинах між філіями, представництвами і структурними підрозділами суб'єкта господарювання

12. До методів регулювання цін відноситься встановлення податку на додану вартість і розміру якого збору

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про ціни і ціноутворення” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – №19-20. – ст.190. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
2. Артус М.М. Формування механізму ціноутворення в умовах ринкової економіки: монографія / М.М. Артус. – Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 382 с.
3. Балабанова Л.В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації: навч. посібн./ Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – К.: Професіонал, 2004. – 156 с.
4. Бакунов О.О.Цінова політика підприємства: навч. посіб. / О.О. Бакунов, Ю.О. Кучеренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2016. – 111 с.
5. Березін О.В. Управління ціноутворенням: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 175 с.
6. Верхоглядова Н.І. Основи ціноутворення: Навч. посібник / Н.І. Верхоглядова., С.Б. Ільїна, Н.А. Іванникова, Я.Я. Слабко, Ю.В. Лисенко. – К.: Кондор, 2007. – 252 с.
7. Герасименко В.В. Ценовая политика фирмы / В.В. Герасименко. – М.: ЭКСМО, 2007. – 412 с.
8. Дейли Д. Эффективное ценообразование – основа конкурентного пре- имущества: Пер. с англ. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2004. – 304 с.
9. Долан Р.Дж., Саймон Г. Эффективное ценообразование / Долан Р.Дж., Саймон Г. – М: Изд-во “Экзамен”, 2005. – 416 с.
10. Колесников О.В. Ціноутворення. Видання 3-є виправлене та доповне- не. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 144 с.
11. Лошенко І.Р. Маркетингова цінова політика: навч. посіб. / І.Р. Лошенко, А.М. Гуменюк, Ю.Б. Чаплінський. – К.: Дакор: КНТ, 2008. – 184 с.
12. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник – К.: “Центр учбової літератури”, 2012. – 480 с.
13. Малініна Н.М. Ціни і ціноутворення: практикум / Н.М. Малініна, І.В. Причепка, В.В. Кавецький. – Вінниця: ВНТУ, 2015. – 63 с.
14. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення. Навчальний посібник. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2006. – 488 с.
15. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення: навч. посіб. / Пінішко В.С., Руд- ницька О.С., Юсипович О.І. – Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. – 191 с.
16. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навч.-метод. посібник / Ю.Г. Тормоса. – К.: КНЕУ, 2006. – 247 с.
17. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: Навч. посібник / Л.О. Шкварчук. – К.: Кондор, 2008. – 195 с.
18. Шульга О.А. Ціноутворення: курс лекцій: [навч. посіб.] / Шульга О.А. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 110 с.
19. Шуляк П.Н. Ценообразование: Уч.-практ. пособие / П.Н. Шуляк. – М.: Изд. Дом “Дашков и К”, 2008. – 332 с.